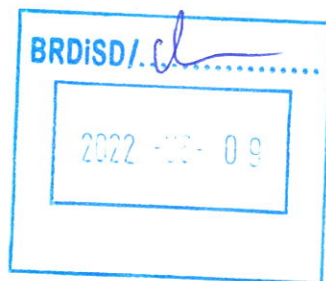

dr hab. Magdalena Soboń, prof. uczelni
Akademia Sztuk Pięknych
Im. Władysława Strzemińskiego w Łodzi
Wydział Sztuk Projektowych

Łódź, dn. 08.06. 2022 r.

Recenzja rozprawy doktorskiej Pana mgr. Krzysztofa Skorupki zatytułowanej: „TRANSFORM – produkt ze skóry naturalnej w kontekście zrównoważonego działania” przygotowana pod opieką promotorską Pana Prof. Wojciecha Wybieralskiego, sporządzona w związku z wszczęciem postępowania w dniu 9 kwietnia 2019 r. przez Radę Wydziału Wzornictwa ASP w Warszawie i procedowanego według Ustawy z dnia 14.03.2003 r.

Recenzja przygotowana w zawiązku z pismem przewodnim Rady Dyscypliny ASP w Warszawie z dnia 14 kwietnia 2022 r. dotyczącym powierzenia funkcji recenzenta w postępowaniu o nadanie stopnia doktora sztuki Panu mgr. Krzysztofowi Skorupce. Stosowne dokumenty, na podstawie których sporządzona została recenzja otrzymałam w dniu 21 kwietnia 2022 r.:

1. Autoreferat
2. Dokumentacja Foto
3. Portfolio
4. Świadectwa Współpraca
5. Świadectwa studia
6. Kwestionariusz osoby
7. Opinia promotora
8. Oświadczenie o zgodności wersji papierowej i elektronicznej
9. Rozprawa doktorska
10. Streszczenie Rozprawy doktorskiej w jęz. polskim
11. Summary – streszczenie rozprawy doktorskiej w jęz. angielskim

SYLWETKA DOKTORANTA

Pan mgr Krzysztof Skorupka jest absolwentem Wydziału Tkaniny i Ubioru Akademii Sztuk Pięknych im. Władysława Strzemińskiego w Łodzi, który ukończył w 2002 r. w specjalizacji projektowanie ubioru.

Od 2015 r. Kandydat jest asystentem w Katedrze Mody Wydziału Wzornictwa ASP w Warszawie w pracowni konstrukcji i technologii ubioru. Wcześniejsze doświadczenia pedagogiczne zdobywał w Zespole Szkół Odzieżowych w Tarnowskich Górach w latach 1999-2002 jako nauczyciel teoretycznych i praktycznych przedmiotów zawodowych oraz w latach 2001-2003 w szkole stylizacji i wizażu Stagecolor - Luiza Lenartowicz, gdzie prowadził szkolenia i warsztaty kreowania wizerunku i stylizacji ubioru. W 2017 r. podjął również współpracę z Wyższą Szkołą Artystyczną w Warszawie, gdzie nauczał podstaw szycia, technologii i materiałoznawstwa oraz podstaw projektowania.

Kandydat posiada również wieloletnie doświadczenie w zakresie projektowania i konstrukcji ubioru realizowane w ramach współpracy z klientami branży odzieżowej. Jeszcze na studiach nawiązuje kontakt z firmą Bytom S. A. i tam odbywa staż zawodowy. Portfolio Kandydata zawiera długą listę podmiotów, dla których na przestrzeni lat pracował, co potwierdza jego wysokie kwalifikacje. Są wśród nich marki o ugruntowanej pozycji rynkowej i mniejsze, lokalne firmy. Warto także zwrócić uwagę na działalność Pana Krzysztofa Skorupki związaną z projektowaniem kostiumów i scenografii zrealizowanych dla warszawskich scen: Teatru Nowego, Teatru Roma i Teatru Małego Widza.

Od czasu magisterium w dorobku artystycznym Pana Skorupki figuruje również kilka autorskich kolekcji mody prezentowanych na licznych krajowych i międzynarodowych konkursach, pokazach i publikowanych w prasie. Kolekcją ubiorów wizytowych i wieczorowych zdobywa I miejsce w konkursie dla projektantów podczas Międzynarodowych Targów Ślubnych w Warszawie w 2007 r.

Niemal we wszystkich znajdujących się w portfolio pracach Kandydata wyczuwalne jest funkcjonalne myślenie o projektowaniu ubioru. Wynika to w dużej mierze z doświadczenia zawodowego i z artystyczno-technicznego wykształcenia Autora, który jest również absolwentem technikum odzieżowego. W konsekwencji jego działania wywodzą się od rzemiosła, w którym istotną rolę odgrywa konstrukcja ubioru, ale również technologia i materiałoznawstwo. Wieloletnia praca z materiałem, po który niejednokrotnie sięgał w kolekcjach ubiorów stała się punktem wyjścia do przeprowadzenia analizy i zbadania potencjału tkwiącego w odpadach poprodukcyjnych skóry naturalnej.

OCENA ROZPRAWY DOKTORSKIEJ

Rozprawa doktorska Pana mgr. Krzysztofa Skorupki pt.: „TRANSFORM – produkt ze skóry naturalnej w kontekście zrównoważonego działania” obejmuje część teoretyczną i część praktyczną: artystyczno-projektową.

Część opisowa liczy z uwzględnieniem bibliografii 101 stron w formacie A4, oprawiona jest w miękką okładkę z nadrukiem przedstawiającym fragment autorskiej próbki materiałowej z odpadów poprodukcyjnych skóry. Skład tekstu i rozmiar czcionki pozwala na swobodne zapoznanie się z treścią, choć wskazana byłaby redakcja tekstu, ponieważ w pracy powtarzają się błędy (min. błędna pisownia słowa poprzez). Rozprawa uzupełniona jest streszczeniem w języku polskim i angielskim.

Praca pisemna składa się ze wstępu, określenia celu pracy oraz 5 rozdziałów, w których Autor przybliżył stan wiedzy w obszarze tematycznym, w którym praca jest osadzona. Omawia zagadnienia związane z pozyskiwaniem i wyprawą skóry w oparciu o historyczny rozwój garbarstwa, aż po czasy współczesne. Zwraca uwagę na etyczną stronę hodowli zwierząt i przetwórstwa skór oraz wysoką toksyczność produkcji i jej degradujące działanie na środowisko naturalne. Wymienia również podjęte dotychczas działania mające na celu obniżenie kosztów środowiskowych. Jak zauważa Doktorant ekologia silnie obecna w przestrzeni publicznej, a przez to popularna i modna, staje się również polem nadużyć w celu osiągnięcia partykularnych zysków, powodując wiele przekłamań

i nieścistości w tym, co rzeczywiście jest ekologiczne. W związku z tym Autor opierając się na przykładach przywołuje sposoby zagospodarowania odpadów przemysłu skórzanego i porównuje inne rozwiązania materiałowe imitujące skórę naturalną, a także ocenia ich potencjał użytkowy. Ta część pracy ma funkcję wprowadzającą we właściwy etap procesu badawczego podjętego przez Pana Krzysztofa. Wraz z kolejnymi rozdziałami śledzimy jak założony cel pracy materializuje się w postaci gotowych produktów. Poprzedzają je liczne eksperymenty i próby, również te nieudane oraz rzetelne badania jakościowe nowego materiału zrealizowane w profesjonalnych laboratoriach. Z lektury tej części dowiemy się także o podjętych konsultacjach ze specjalistami, które pomogły określić kierunek poszukiwań, wpłynęły na zastosowanie wykonanych prób materiałowych i ostateczne decyzje projektowe. Również ta część jest bogato ilustrowana fotografiami, pozwalającymi na dogłębne zapoznanie się z procesem i warsztatem Doktoranta. Całość zamyka podsumowanie procesu badawczego i artystyczno-projektowego, w którym Autor ocenia celowość swoich działań poprzez uzasadnione wykorzystanie stworzonego przez siebie materiału. Ponadto praca pisemna zawiera Bibliografię i Spis ilustracji.

W części pracy artystyczno-projektowej Pan Krzysztof Skorupka łączy potencjał jaki niosą odpady poprodukcyjne przemysłu skórzanego z ich użyciem w zaprojektowanych przez siebie produktach o wspólnym tytule TRANSFORM. Słowo to nakreśla przestrzeń, w obrębie której Autor się porusza i wyraża przemianę odpadowej materii w pełnowartościową o artystycznej i emocjonalnej sile wyrazu.

Już we wstępie Pan Skorupka określa również swój stosunek do skóry naturalnej jako ubocznego produktu przetwórstwa mięsnego. Z poglądem tym możemy się zgodzić lub nie, ale jest to podejście uczciwe względem siebie i świata. Względem siebie przede wszystkim dlatego, że w przeszłości Autor niejednokrotnie sięgał po skórę w projektowanych kolekcjach ubioru, a tym samym nie zaprzecza swoim wcześniejszym wyborom. Względem świata, ponieważ nie moralizuje, nie wchodzi w dyskusję z decyzjami konsumentkami, a skupia się na meritum problemu. Doktorant świadomy jest, że gwałtowna zmiana przyzwyczajzeń nie jest możliwa do osiągnięcia, dlatego proponuje drogę środka i odpowiedzialne zagospodarowanie tego, co już jest.

Praca nad częścią praktyczną rozprawy doktorskiej zorganizowana została wokół trzech wyróżniających się etapów, przywołanych tutaj za Autorem: proces badawczy, estetyzacja i zastosowanie.

Proces badawczy

Ten etap rozpoczyna wybór materiałów odpadowych. Doktorant nawiązuje współpracę z przedsiębiorstwem Wimatech oraz z Gestioni Industriali - włoskim producentem wyrobów skórzanych, od którego pozyskuje odpady. Do celów pracy badawczej wybiera strużyny, opad mielony, pył skórzany, rzemienie i odpad po perforacji skór. Każdą z wymienionych materii charakteryzują odmienne właściwości, które staną się wyznacznikiem dokonywanych eksperymentów w poszukiwaniu nowego materiału.

Pierwsze próby z wykorzystaniem klasycznie stosowanych spoiw i klejów do łączenia skór i wyrobów skóropodobnych, choć atrakcyjne wizualnie nie spełniły oczekiwanych

wymogów wytrzymałościowych. Te pierwsze nieudane doświadczenia otworzyły jednak drzwi do działań mniej konwencjonalnych i pozwoliły na opracowanie własnej metody druku, gdzie zamiast farby zastosowano pył skórzany zamocowany na medium do sitodruku. Autor zwrócił się również w stronę repertuaru rozwiązań technologicznych stosowanych przez Niego w obszarze własnego warsztatu krawieckiego. Wybrane odpady zostały naniesione na tkaniny bawełniane, dwoiny skór oraz siatki i przesyte bądź pikowane z dostosowaniem kierunków i gęstości ściegów do rodzajów użytych odpadów.

Poszukiwanie nowych rozwiązań pchnęło eksperyment jeszcze w inną stronę. W wyniku indywidualnych warsztatów zrealizowanych pod okiem dr hab. Agaty Zielińskiej-Głowackiej w Pracowni Sztuki Włókna ASP w Gdańsku Doktorant opracował sposoby łączenia odpadów skórzanych z wełną. Uzyskując poprzez filcowanie wełny interesujące efekty wizualne i nowy materiał w formie arkuszy oraz przędzę, powstała poprzez skręt włókien wełny z rzemieniami o różnej grubości. Warto w tym miejscu zaznaczyć niezwykłą dociekliwość Doktoranta w poszukiwaniu najbardziej odpowiedniego rozwiązania na kolejnych etapach przeprowadzanych eksperymentów. Każda z uzyskanych próbek została poddana wnikliwej analizie i badaniu jakościowemu w wyspecjalizowanym laboratorium Instytutu Przemysłu Skórzanego w Łodzi. W dokumentacji rozprawy doktorskiej znajdują się stosowne świadectwa potwierdzające wyniki przeprowadzonych ekspertyz. W trakcie pracy badawczej Autor zwrócił się również o specjalistyczną poradę do producenta nici Ariadna, celem doboru najbardziej odpowiednich do swoich testów.

Estetyzacja

Wnioski Autora towarzyszące każdemu eksperymentowi to analiza problemu pozwalająca na wyeliminowanie niepotrzebnych błędów. Wykonane badania jakościowe: wytrzymałość na tarcie, rozerwanie oraz odporność na działanie wody i przepuszczalność powietrza użytych w próbach apretur pozwoliły ostatecznie wybrać odpowiednie próbki do dalszego opracowania. Estetyzacja w tym wypadku to działania polegające na uwypukleniu walorów dekoracyjnych uzyskanych materiałów. Cel ten Doktorant osiągnął poprzez harmonijne zestawienia barwne i kreację, wynikającą z syntezy zaobserwowanych zjawisk natury.

Punktem wyjścia podczas projektowania układów kompozycyjnych była rytmiczność fal morskich i przypadkowy charakter pojawiającego się po nich śladu na piasku. Powstają dzięki temu subtelne teksturowane i reliefowe powierzchnie, które odzwierciedlają z jednej strony źródło inspiracji, a z drugiej umiejętność łączenia materii z odpowiednią techniką wykonania. Cykl 7 prac o walorach artystycznych i unikatowym charakterze przyjął formę kwadratów o wymiarach 100/100 cm i został wykonany w trzech wcześniej opracowanych technikach:

- spilśnianie wełny czesankowej z wybranymi elementami odpadów, utrwalone za pomocą apretury uszlachetniającej
- stębnowanie przędzy wełnianej i rzemieni
- pikowanie warstw siatki wypełnionej odpadem po perforacji skóry.

Zastosowanie

Wspomniane wyżej rozwiązania oraz wcześniejsze próby z sitodrukiem zostały z wyczu-
ciem użyte w produktach będących przykładami zastosowania wykreowanych przez Au-
tora materiałów. Na potrzeby tego badania Pan Skorupka wykonał kurtki i torby dam-
skie, a także poszerzył zakres swoich zainteresowań o projekty lamp i paneli dekoracyj-
nych.

Materiał powstały poprzez spilśnianie wełny (filcowanie) z elementami odpadów skó-
rzanych i apretury ze względu na znaczną transparentność został wykorzystany do wy-
konania lamp o zróżnicowanym stopniu przepuszczalności światła. Światło odkrywa
skomponowany przez projektanta układ i wzmacnia walory estetyczne obiektów, ujawni-
ając ich piękno. Widoczna jest w tych projektach umiejętność doboru i łączenia ze sobą
materiałów oraz wnikliwość w poszukiwaniu najlepszej dla nich formy.

Materiał o charakterze tkackim z przędzy i rzemieni z zastosowaniem stębnowania zo-
stał wykorzystany w aplikacjach na kurtce oraz posłużył do wykonania torby. W tym wy-
padku moją wątpliwość wzbudza jedynie sposób pielęgnacji, dlatego uważam, że realiza-
cje te mają raczej charakter unikatowy. Konserwacja produktów, w których łączone są
ze sobą różne materiały, tutaj wełna i skóra jest zawsze wyzwaniem dla użytkownika.
Być może jednak, podobnie jak w przypadku obuwia i innych przedmiotów skórzanych,
naturalny proces starzenia będzie atutem i nosząc ślad swojego użytkownika jego pa-
mięcią.

Unikatowy charakter ma również projekt, w którym wykorzystany został materiał piko-
wany. Jest to projekt o wyjątkowych walorach dekoracyjnych. Autor za pomocą pro-
stego zabiegu pikowania uzyskał strukturę, która w niczym nie przypomina swojej pro-
wencji. Dzięki perfekcyjnemu wykonaniu ta małych rozmiarów torebka damska w do-
skonały sposób ukrywa, że została wykonana z odpadów.

Z kolei autorska metoda druku z wykorzystaniem pyłu skórzanego znalazła swoje prze-
znaczenie w trzech projektach: druku na organdynie, z którego uszyta została kurtka;
druku na skórze naturalnej i na jedwabiu, z których wykonane zostały panele ściennie,
znajdując zastosowanie w aranżacji wnętrz. Zderzenie matowych i połyskujących mate-
riałów dało elegancki i intrygujący efekt wizualny, i potwierdziło po raz kolejny wrażli-
wość Doktoranta i jego mistrzostwo w łączeniu ze sobą odległych materii.

Rozpiętość propozycji projektowych wykonanych przez Pana Skorupkę potwierdza sze-
rokie możliwości zastosowania tych materiałów. Autor na ich podstawie buduje przekon-
ujący przekaz, że stosowanie odpadowych surowców skórzanych w projektach użytkow-
ych jest możliwe do zrealizowania. Unikatowy charakter prac stanowi zaletę w świecie
zindywidualizowanych potrzeb. Krótkie linie produktów, odpowiadających na potrzeby
konkretnego klienta są znakiem naszych czasów. W moim przekonaniu szczególnie dwa
projekty, wymienione jako ostatnie są bardzo udane i obiecujące. Możliwe, że wymagają
dalszego opracowania, ale mają potencjał do szerszego wdrożenia. Opracowana techno-
logia mogłaby z powodzeniem znaleźć również zastosowanie chociażby w procesie flo-
kowania.

PODSUMOWANIE

Rozprawa doktorska Pana Krzysztofa Skorupki zarówno w części teoretycznej jak i praktycznej w najwyższym stopniu określa jej Autora jako dojrzałego i świadomego projektanta, o skryzalizowanych poglądach dotyczących roli jaką powinien odgrywać współczesny dizajn. Liczne odautorskie komentarze i umiejętne operowanie cytatem dowodzą również znajomości obszaru, w którym Doktorant się porusza.

Pan Skorupka ma jeszcze jedną cechę, którą doceniam. Dla Niego proces badawczy ma takie samo znaczenie, jak końcowy efekt dzieła. Wszystkie zachodzące i podjęte po drodze działania, również te odrzucone, mają wartość. Wynika to z faktu, iż Autor podczas pracy wyciąga z działań wnioski, które ostatecznie wpływają na końcowy kształt projektów. Bieżące wyciąganie wniosków, baczna obserwacja dają możliwość świadomego podejmowania decyzji, a umiejętność stawiania sobie realnych celów prowadzi do efektywnych rezultatów. Uważam, że cele postawione tą rozprawą doktorską zostały osiągnięte i spełniają zakładane założenie uzyskania zrównoważonego materiału. Tę cechę zachowują wszystkie stosowane rozwiązania i zrealizowane projekty. Spełniają również warunki odpowiedzialnego działania, ponieważ nie ograniczają naturalnych właściwości wyjściowego surowca. W doborze apretury, medium drukarskiego, technik wykonania i dodatków Projektant wykazał się szczególną uważnością, ponieważ wszystkie podlegają biodegradacji i nie stanowią obciążenia dla środowiska naturalnego.

Praca doktorska Pana Skorupki ma szczególne znaczenie wobec sytuacji, gdy odpad poprodukcyjny skóry naturalnej traktowany jest przez producentów tylko jako wymagający utylizacji kosztowny problem. Propozycje Autora mają potencjał do bycia konkurencyjnymi wobec obecnie stosowanych rozwiązań. Potwierdził to Pan Wiktor Nowicki z firmy Wimatch konkludując współpracę z Doktorantem tymi słowami:

„Zaprezentowane przez Pana Krzysztofa Skorupkę zastosowanie powyższych materiałów pokazuje szerokie możliwości wykonania nowych produktów, także tworzenie obiektów w sferze sztuki wizualnej. Uświadamia też osobom oglądającym urzeczywistnione pomysły Pana Skorupki, że trzeba dążyć do rozwiązania problemu zanieczyszczenia środowiska odpadami, które mogą być ponownie użyte, przetworzone a nie tylko wyrzucone.”

KONKLUZJA

Po szczegółowym zapoznaniu się z rozprawą doktorską oraz dołączoną dokumentacją i portfolio projektowym, stwierdzam jednoznacznie, że Kandydat spełnia wymagania określone Ustawą o stopniach naukowych i tytule naukowym w zakresie sztuki z dnia 14.03.2003 r. W pełni popieram przyznanie Panu mgr. Krzysztofowi Skorupce stopnia doktora w dziedzinie sztuki w dyscyplinie sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki. Z wnioskiem tym zwracam się do Rady Dyscypliny Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie.

